

HCS D

**Human capital and social
development.**

2026 – volume 22, issue 4

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali.

2026 – 22-jild, 4-son

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA’LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI**

**Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali
Journal Human capital and social development
Журнал Человеческий капитал и социальноеразвитие
Jurnali**

22-jild, 4-son (iyul) 2026.

Jurnal 2021-yilda tashkil topgan.

Davriyligi: har ikki oyda

Davriy nashirning rasmiy nomi: “Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish”-“Human capital and social development”-“Человеческий капитал и социальное развития” O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 19.05.2021 sanada berilgan №1179 guvohnomasi bilan ro‘yhatdan o‘tgan.

Jurnal: O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2023-yil 29-avgustdagi 342/5-son qarori bilan tasdiqlangan Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) Ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yhatiga kiritilgan.

Jurnal asoschilari: Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Inson resurslari va mahalla tarqqiyotini boshqarish instituti.

Nashr etuvchi: SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi.

Xalqaro indeksi: ISSN 3030-3672

Tahririyat telefoni: +998 (94) 283 56 78, +998 (90) 502 13 03

Pochta manzili: 140104, Samarqand shahar., Universitet xiyoboni, 4

Web-sayt: www.hcsd.samdu.uz.

E-mail: muhridinrabbimov@gmail.com

**«INSON KAPITALI VA IJTIMOYIY RIVOJLANISH»
«HUMAN CAPITAL AND SOCIAL DEVELOPMENT»
«ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ»
JURNALI**

Bosh muharrir: t.f.d., prof. Xalmuradov Rustam Ibragimovich

Bosh muharrir o‘rinbosari: i.f.d., prof. Arabov Nurali Uralovich

Kotib: PhD, dots. Nasimov Ikrom Xusanovich

Texnik muharrir: assistent., Rabbimov Muxriddin Musoqul o‘g‘li

TAHRIRIYAT KENGASHI

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. Abdurahmonov Qalandar Xodjayivech

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. G‘ulomov Saidaxror Saidaxmedovich

PhD, professor Arindam Banik (Xalqaro menejment instituti, Hindiston)

PhD, professor (Szechenyi Istvan universiteti, Vengriya) Mahendru Mandeep Kaur

PhD, professor (Balikesir universiteti, Balikesir, Turkiya) Blend Ibrahim

PhD, professor Jiye Li (Sian Jiatong universiteti, Xitoy Xalq Respublikasi)

DSc, professor (Vengriya Qishloq xo‘jaligi va hayotiy fanlar tadqiqot universiteti, Vengriya) Zoltan Lakner

PhD, dots. Djurakulov Shoxrux Davronovich (SamDU)

i.f.n., dots. Yuldashev Shamsiddin Qiyomiddinovich (SamDU)

i.f.n., dots. Nizamov Axtam Numonovich (SamDU)

i.f.n., dots. Bozorov Berdimurod Ulug‘murodovich (SamDU)

i.f.n., dots. Boboqulov Bahromqul Mamatkulovich (SamDU)

i.f.n., dots. Usmonova Dilafruz Karshiyevna (SamDU)

i.f.n., dots. Alibekova Saodat Lapasovna (SamDU)

PhD, dots. Ulug‘murodova Nodira Berdimuradovna (SamDU)

PhD, dots. Eshburiyev Umarbek Rashidovich (SamDU)

PhD, dots. Bakayev Ziyovuddin Toshbolta o‘g‘li (SamDU)

PhD, dots. Karjavova Xurshida Abdumalikovna (SamDU)

PhD, dots. Boltayev Burxon Sadinovich (SamDU)

PhD, dots. Djalilov Faxriddin Azimovich (SamDU)

O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISH DARAJASINI BAHOLASHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

O.N.Xaitov

Kattaqo'rg'on davlat pedagogika instituti, Samarqand, O'zbekiston.

OPEN ACCESS

HCSD

Correspondence

Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li

Kattaqo'rg'on davlat pedagogika instituti dotsenti

Email xaitovoxunjon@samdukf.uz

Eel: +998993375995

Received: 08 June 2026

Revised: 22 June 2026

Accepted: 14 July 2026

Published: 31 July 2026

Funding source for publication:
Samarkand State University.

Publisher's Note: HCSD stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright: Journal Human capital and social development © 2 by Samarkand State University is licensed <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Annotatsiya. Maqolada O'zbekistonda turizm sohasining innovatsion rivojlanish darajasini baholashning mavjud metodologik yondashuvlari tadqiq etilib, ularni takomillashtirish zarurati asoslangan. Turizmda innovatsion rivojlanishning mazmuni faqat raqamli texnologiyalarni joriy etish yoki turistik oqimlarning o'sishi bilan emas, balki mavjud resurs va imkoniyatlarning yangi turistik mahsulotlar, yuqori sifatli xizmatlar hamda barqaror iqtisodiy natijalarga aylanish jarayoni bilan izohlangan. Tadqiqot doirasida O'zbekiston turizm sohasining 2021-2025-yillardagi rivojlanish dinamikasi tahlil qilinib, miqdoriy o'sish bilan innovatsion sifat o'zgarishlarini o'zaro farqlashning uslubiy ahamiyati ochib berilgan. Turizm sohasining innovatsion rivojlanishini kompleks baholash uchun raqamlashtirish, innovatsion infratuzilma, inson kapitali, turistik mahsulot innovatsiyasi, investitsion faollik, ekologik barqarorlik va iqtisodiy natijadorlikni qamrab oluvchi ko'rsatkichlar tizimi taklif etilgan.

Kalit so'zlar: turizm, innovatsion rivojlanish, turizm innovatsiyalari, metodologik baholash, raqamli turizm, Smart Tourism, inson kapitali, innovatsion infratuzilma, integral indeks.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ И ИХ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ОЦЕНКИ УРОВНЯ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО СЕКТОРА В УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация. В статье рассматриваются существующие методологические подходы к оценке уровня инновационного развития туристического сектора в Узбекистане и обосновывается необходимость их совершенствования. Содержание инновационного развития в туризме объясняется не только внедрением цифровых технологий или ростом туристических потоков, но и процессом преобразования существующих ресурсов и возможностей в новые туристические продукты, высококачественные услуги и устойчивые экономические результаты. В исследовании анализируется динамика развития туристического сектора Узбекистана в 2021-2025 годах, выявляется методологическая важность различения количественного роста и инновационных качественных изменений. Для комплексной оценки инновационного развития туристического сектора предлагается система показателей, включающая цифровизацию, инновационную инфраструктуру, человеческий капитал, инновации в туристических продуктах, инвестиционную активность, экологическую устойчивость и экономическую эффективность.

Ключевые слова: туризм, инновационное развитие, туристические инновации, методологическая оценка, цифровой туризм, умный туризм, человеческий капитал, инновационная инфраструктура, интегральный индекс.

IMPROVING METHODOLOGICAL APPROACHES AND THE SYSTEM OF INDICATORS FOR ASSESSING THE LEVEL OF INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE TOURISM SECTOR OF UZBEKISTAN

Abstract. The article examines existing methodological approaches to assessing the level of innovative development in Uzbekistan's tourism sector and substantiates the need for their improvement. The essence of innovative development in tourism is defined not merely by the adoption of digital technologies or the growth of tourist flows, but by the process of transforming existing resources and opportunities into new tourism products, high-quality services, and sustainable economic outcomes. The study analyzes the development dynamics of Uzbekistan's tourism sector from 2021 to 2025 and highlights the methodological importance of distinguishing between quantitative growth and qualitative changes driven by innovation. To comprehensively assess the innovative development of the tourism sector, a system of indicators is proposed, encompassing digitalization, innovation infrastructure, human capital, tourism product innovation, investment activity, environmental sustainability, and economic performance.

Keywords: tourism, innovative development, tourism innovations, methodological assessment, digital tourism, Smart Tourism, human capital, innovative infrastructure, composite index.

Kirish

Jahon turizm industriyasida raqobatning mazmuni sezilarli o'zgarib bormoqda. Turistik destinatsiyaning jozibadorligi endilikda faqat tarixiy-madaniy meros, tabiiy resurslar yoki joylashtirish quvvatlari bilan emas, balki ma'lumotlardan foydalanish, raqamli servislarni integratsiyalash, turist tajribasini individuallashtirish, yangi turistik mahsulotlarni tez yaratish va barqaror boshqaruv yechimlarini joriy etish qobiliyati bilan ham belgilanmoqda. Sun'iy intellekt, Big Data, mobil platformalar, VR/AR, raqamli to'lovlar va avtomatlashtirilgan xizmatlar turizmga innovatsiyaning alohida vositalari emas, balki butun qiymat yaratish zanjirini qayta shakllantirayotgan omillarga aylanmoqda.

O'zbekiston turizmida ham miqdoriy kengayish bilan bir vaqtda sifat jihatidan yangi bosqich shakllanmoqda. Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilda O'zbekistonga turistik maqsadlarda 11,7 mln. nafar xorijiy fuqaro tashrif buyurgan. Mehmonxona va shunga o'xshash joylashtirish vositalarida joylashtirilgan tashrif buyuruvchilar soni 3,384 mln. nafarga, ulardagi joylar soni 88,1 mingga yetgan. Yashash va ovqatlanish xizmatlari hajmi 226,96 trln. so'mni tashkil etgan. Bu ko'rsatkichlar turizm bozorining iqtisodiy sig'imi tez kengayayotganini ko'rsatadi.

Biroq turistlar sonining ko'payishi yoki xizmatlar hajmining o'sishi o'z-o'zidan turizmning innovatsion rivojlanganligini anglatmaydi. Bir xil miqdoriy natija turli texnologik, institutsional va boshqaruv sharoitlarida yuzaga kelishi mumkin. Shu sababli innovatsion rivojlanishni faqat yakuniy natijalar orqali baholash resurs, salohiyat

va transformatsiya jarayonlaridagi farqlarni yashiradi.

2025-2026-yillarda davlat siyosatida ham turizm innovatsiyalariga alohida urg'u kuchaydi. 2025-yil 15-maydagi PF-87-son Farmon turistik xizmatlar ko'lamini jadal kengaytirishga qaratilgan bo'lsa, 2026-yilda turizm startaplari uchun yangi innovatsion xizmat, texnologiya yoki mahsulotlarni ishlab chiqish va joriy etish xarajatlarining bir qismini subsidiyalash mexanizmi ishga tushirildi. 2026-yilgi tashabbuslarda yagona raqamli ma'lumotlar bazalari, analitik dashboardlar, Smart Tourism, sun'iy intellekt va raqamli platformalardan foydalanish masalalari ham ustuvor yo'nalish sifatida qayd etilmoqda.

Shu sharoitda tadqiqotning maqsadi O'zbekistonda turizm sohasining innovatsion rivojlanish darajasini baholashning metodologik yondashuvlarini tizimlashtirish, mavjud baholashning cheklovlarini aniqlash hamda innovatsion resurslardan barqaror natijagacha bo'lgan to'liq transformatsiya zanjirini aks ettiruvchi ko'rsatkichlar tizimi va integral baholash mexanizmini taklif etishdan iborat.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotning axborot bazasini O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining SIAT ochiq ma'lumotlar bazasi, Turizm qo'mitasining 2025-2026-yillardagi rasmiy axborotlari, O'zbekiston Respublikasining turizmga oid normativ-huquqiy hujjatlari hamda turizm innovatsiyalarini o'lchashga bag'ishlangan xalqaro ilmiy tadqiqotlar tashkil etadi.

Tahlilda tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, statistik-dinamik usul, indeks usuli, guruhlash va mantiqiy umumlashtirish qo'llanildi. 2021-2025-yillar bo'yicha

xorijiy turistlar oqimi, mehmonxona va shunga o'xshash joylashtirish vositalaridagi joylar soni, ularda joylashtirilgan tashrif buyuruvchilar soni hamda yashash va ovqatlanish xizmatlari hajmining dinamikasi baholandi.

Taklif etilayotgan metodikada innovatsion rivojlanish yettita blok bo'yicha o'lchanadi. Turli o'lchov birliklaridagi indikatorlarni qiyoslanadigan holatga keltirish uchun min-max normalizatsiyasi tavsiya etiladi. Rag'batlantiruvchi indikator uchun $z = (x - x_{\min}) / (x_{\max} - x_{\min})$, destimulyator indikator uchun esa $z = (x_{\max} - x) / (x_{\max} - x_{\min})$ formulasi qo'llanadi. Har bir blok bo'yicha subindeks indikatorlarning vaznlangan o'rtachasi sifatida aniqlanadi; yakuniy TIDI esa blok subindekslarining vaznlangan yig'indisi sifatida hisoblanadi.

Vaznlarni belgilashda ikki bosqichli yondashuv maqsadga muvofiq: dastlab ekspert baholash asosida mazmuniy ahamiyat aniqlanadi, keyin esa yetarli hududiy panel ma'lumotlari shakllangach, entropiya, bosh komponentlar tahlili yoki boshqa statistik usullar bilan barqarorlik tekshiriladi. Bu subyektiv vaznlash xavfini kamaytiradi.

Tadqiqotning asosiy cheklovi shundaki, O'zbekiston rasmiy statistikasida turizm korxonalarining AI, Big Data, CRM, VR/AR, raqamli sotuv kanallari, innovatsion mahsulotlar ulushi va yashil texnologiyalarni qo'llash darajasi bo'yicha uzluksiz hududiy qatorlar hali to'liq shakllanmagan. Shu sababli maqolada TIDI konseptual-metodologik model sifatida ishlab chiqildi; uning to'liq empirik hisob-kitobi keyingi maxsus so'rov va hududiy ma'lumotlar bazasini talab qiladi.

Adabiyotlar sharhi

Turizm innovatsiyalarini o'lchash masalasi xizmatlar sohasining o'ziga xosligi sababli murakkab metodologik muammo hisoblanadi. A.-M. Hjalager turizm innovatsiyalarini mahsulot, jarayon, boshqaruv, marketing va institutsional yo'nalishlarda ko'rib, turizmدا innovatsiya ko'pincha bir vaqtning o'zida bir necha funksional sohani qamrab olishini ta'kidlaydi. Bu holat baholashda faqat texnologik yangiliklarni hisobga olish yetarli emasligini ko'rsatadi.

Orfila-Sintes va Mattsson mehmonxona biznesida innovatsion xulqni o'rganib, korxona hajmi, boshqaruv shakli, texnologik imkoniyat va bozor omillari innovatsion faoliyatga birgalikda ta'sir qilishini ko'rsatgan. Camisón va Monfort-Mir turizmда innovatsiyani o'lchash bo'yicha mavjud ma'lumotlar bazalarida tarmoqning ichki heterogenligi va xizmat innovatsiyalarining xususiyatlari to'liq aks etmasligini metodologik muammo sifatida qayd etgan.

Smart Tourism bo'yicha zamonaviy tadqiqotlarda raqamli innovatsiya destinatsiya darajasidagi ma'lumotlar, platformalar, boshqaruv va turist tajribasini birlashtiruvchi tizim sifatida talqin qilinmoqda. 2024-yilda 31 ta yirik turistik shahar misolida olib borilgan tadqiqot raqamli innovatsiyaning ma'lumotlarga asoslangan bilim tizimi va ko'p subyektli hamkorlik orqali shakllanishini ko'rsatadi.

O'zbekiston sharoitida 2026-yilda Turizm qo'mitasi tomonidan ilmiy tadqiqotlar natijasini faqat maqolalar soni bilan emas, balki amaliy loyihalar, jalb qilingan turistlar, iqtisodiy va ijtimoiy samara bilan baholash zarurligi qayd etildi. Shu bilan birga, Milliy turizm yagona platformasi doirasida analitik

dashboard va ochiq statistik baza yaratish rejalari ma'lum qilindi. Bu turizm innovatsiyalarini o'lchashning natijaga yo'naltirilgan metodologiyasiga ehtiyoj mavjudligini tasdiqlaydi.

Adabiyotlar tahlilidan kelib chiqadigan ilmiy bo'shliq shundan iboratki, mavjud yondashuvlarda innovatsion resurslar, raqamli transformatsiya, inson kapitali, turistik mahsulot innovatsiyasi, ekologik barqarorlik va iqtisodiy natija ko'pincha alohida baholanadi. O'zbekiston sharoitida ushbu elementlarni yagona transformatsion zanjir va integral ko'rsatkichlar tizimida bog'laydigan amaliy metodologiya yetarli darajada shakllanmagan. Mazkur maqola aynan shu bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

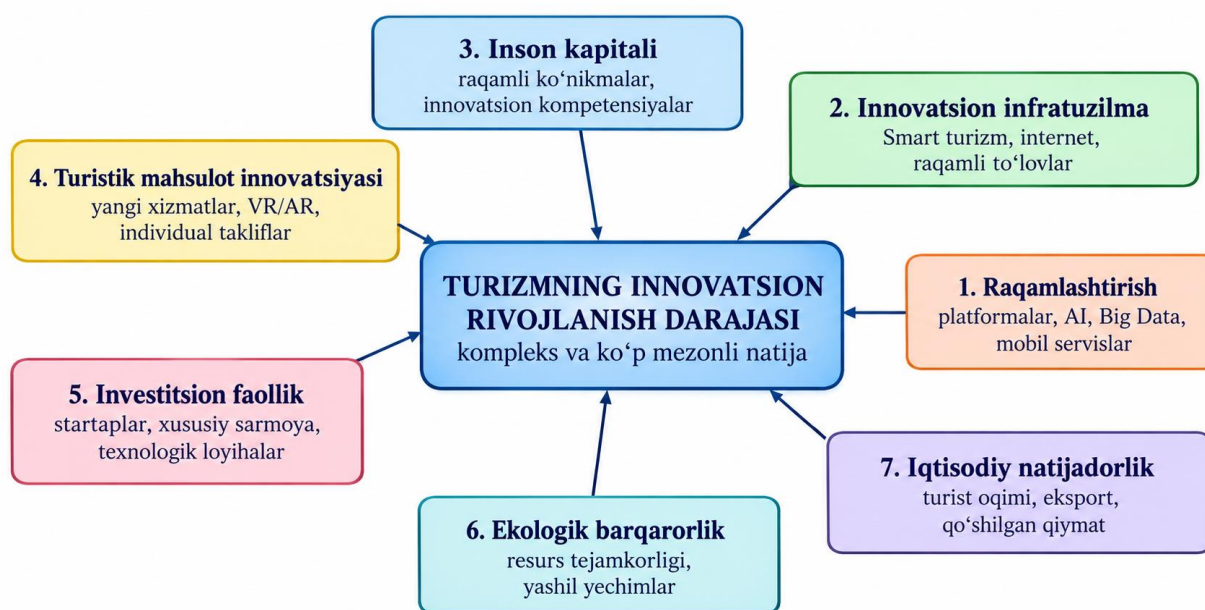
Tahlil va natijalar

Turizmning innovatsion rivojlanishini baholashdan avval uning tarkibiy mazmunini aniq belgilash zarur. Innovatsion rivojlanishni faqat raqamlashtirish bilan tenglashtirish metodologik jihatdan tor yondashuv hisoblanadi. Raqamli texnologiya turistik mahsulot, boshqaruv, inson kapitali va

iqtisodiy natija bilan bog'lanmasa, u mustaqil ravishda barqaror innovatsion samara yaratmaydi. Shu sababli tadqiqotda innovatsion rivojlanish yettita o'zaro bog'liq komponent orqali ifodalanadi (1-rasm).

1-rasmda turizmning innovatsion rivojlanishi yettita komponentning o'zaro ta'siri sifatida tasvirlangan. Raqamlashtirish ma'lumot va xizmatlarning yangi formatini yaratadi, biroq uning natijadorligi innovatsion infratuzilma va inson kapitali bilan shartlanadi. Masalan, yuqori tezlikdagi internet yoki raqamli platformaning mavjudligi xodimlarda zarur kompetensiya bo'lmasa, turistik xizmat sifatini avtomatik oshirmaydi.

Turistik mahsulot innovatsiyasi markaziy natijaviy bo'g'inlardan biridir. Yangi marshrut, individual paket, VR/AR tajribasi, raqamli gid yoki ma'lumotlarga asoslangan personalizatsiya turist uchun bevosita yangi qiymat yaratadi. Investitsion faollik esa ushbu g'oyalarni amaliy loyihaga aylantirish imkonini beradi.

1-rasm. Turizm sohasining innovatsion rivojlanishining tarkibiy komponentlari

Ekologik barqarorlikning alohida blok sifatida kiritilishi innovatsiyani faqat qisqa muddatli daromad bilan baholashdan voz kechishni anglatadi. Turizm resurslarining uzoq muddatli saqlanishi, energiya va suv samaradorligi, chiqindilarni boshqarish ham innovatsion sifatning tarkibiy qismi bo'lishi lozim. Iqtisodiy natijadorlik esa barcha

bloklarning yakuniy bozor samarasini ifodalaydi.

Demak, mualliflik yondashuviga ko'ra, turizmning innovatsion rivojlanish darajasi bitta texnologiya yoki bitta natija bilan emas, innovatsion resurslarni turist uchun yangi qiymat va barqaror iqtisodiy samaraga aylantirish qobiliyati bilan belgilanadi.

1-jadval

O'zbekistonda turizm sektori rivojlanishining ayrim asosiy ko'rsatkichlari, 2021–2025-yillar

Ko'rsatkich	2021	2022	2023	2024	2025	2025/2021
Xorijiy turistlar, mln nafar	1,8	5,23	6,63	8,18	11,68	6,49 marta
Mehmonxona va o'xshash joylashtirish vositalaridagi joylar, ming	43,5	59,3	69,7	79,5	88,1	2,03 marta
Ularda joylashtirilgan tashrif buyuruvchilar, mln nafar	1,217	2,250	2,524	2,864	3,384	2,78 marta
Yashash va ovqatlanish xizmatlari, trln so'm	71,81	107,60	145,84	183,95	226,96	3,16 marta
Kollektiv joylashtirish vositalari, birlik	1 653	1 877	2 396	3 600	3 644	2,20 marta

1-jadval ma'lumotlari 2021-2025-yillarda O'zbekiston turizm sektorining barcha tanlangan ko'rsatkichlari bo'yicha sezilarli kengayish yuz berganini ko'rsatadi. Eng yuqori nisbiy o'sish xorijiy turistlar oqimida kuzatilgan: 2021-yildagi qariyb 1,8 mln nafardan 2025-yilda 11,68 mln nafargacha, ya'ni taxminan 6,5 marta. Ushbu o'sishning bir qismi pandemiyadan keyingi past bazaning tiklanishi bilan izohlansa-da, 2023-2025-yillarda ham yuqori sur'at saqlanib qolgan. Joylashtirish quvvatlarining o'sishi turistlar oqimiga nisbatan ancha mo'tadil: mehmonxona va shunga o'xshash obyektlardagi joylar soni 43,5 mingdan 88,1 minggacha oshgan. Shu davrda ularda joylashtirilgan tashrif buyuruvchilar 2,78 marta ko'paygan. Bu talab va infratuzilma o'sishi o'rtasida turli sur'atlar mavjudligini ko'rsatadi hamda quvvatlardan foydalanish samaradorligi, onlayn bronlash, xizmatlarni zarur.

avtomatlashtirish va talabni boshqarish kabi innovatsion yechimlarning ahamiyatini oshiradi.

Yashash va ovqatlanish xizmatlari hajmining 3,16 marta oshgani sektorning iqtisodiy sig'imi kengayayotganini ko'rsatadi. Biroq ushbu ko'rsatkich nominal qiymatda ifodalanganligi sababli uni real innovatsion samaradorlik bilan aynanlashtirish mumkin emas. Narxlar o'zgarishi va xizmatlar tarkibidagi siljishlar alohida hisobga olinishi lozim.

Kollektiv joylashtirish vositalari sonining 2024-yilda keskin oshishi statistik qamrov, tasnif va bozor formalizatsiyasidagi o'zgarishlar bilan birgalikda talqin qilinishi kerak. Shuning uchun innovatsion rivojlanish indeksida faqat obyektlar sonidan foydalanish emas, balki ularning raqamli xizmatlar, texnologik jihozlanish va innovatsion boshqaruv amaliyotlari bilan ta'minlanganlik darajasini ham o'lchash

O'zbekiston turizm sektoridagi asosiy ko'rsatkichlar indeksi (2021=100)**2-rasm. O'zbekiston turizm sektoridagi asosiy ko'rsatkichlar dinamikasi indeksi (2021=100)**

2-rasm turli o'lchov birliklaridagi ko'rsatkichlarni 2021-yilga nisbatan indeks ko'rinishida qiyoslash imkonini beradi. Grafikda xorijiy turistlar oqimining boshqa ko'rsatkichlarga nisbatan ancha tez o'sgani yaqqol ko'rinadi. Bu talabning tiklanishi va kengayishi infratuzilma hamda ichki operatsion imkoniyatlardan tezroq kechayotganini anglatadi.

Mehmonxona joylari va joylashtirilgan tashrif buyuruvchilar indeksleri o'rtasidagi farq xizmatlardan foydalanish intensivligi oshayotganini ko'rsatadi. Bunday sharoitda innovatsiyaning vazifasi faqat yangi

obyektlar qurish emas, mavjud quvvatlarni raqamli boshqaruv, bronlash, dinamik narxlash, mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish va ma'lumotlarga asoslangan marketing orqali samaraliroq ishlatishdan iborat.

Shu nuqtai nazardan, turizmning innovatsion rivojlanishini baholashda miqdoriy o'sish "natija" blokiga kiritilishi, biroq u "transformatsiya" va "salohiyat" bloklari bilan birgalikda talqin qilinishi kerak. Aks holda yuqori turist oqimi innovatsion tizimning rivojlanganligi haqida ortiqcha optimistik xulosa berishi mumkin.

2-jadval**Turizmning innovatsion rivojlanishini baholash metodologik yondashuvlarining qiyosiy tavsifi**

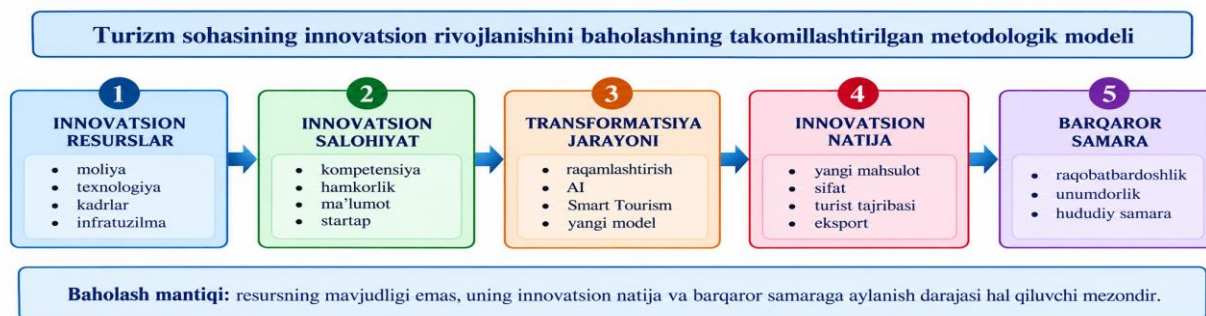
Yondashuv	Baholash markazi	Afzalligi	Cheklovi
Resurs yondashuvi	Moliya, texnologiya, kadr, infratuzilma	Boshlang'ich salohiyatni ko'rsatadi	Resursning natijaga aylanishini ochmaydi
Natijaviy yondashuv	Turist oqimi, daromad, eksport, bandlik	Aniq yakuniy natijalarni beradi	Natijani yaratgan mexanizm ko'rinmaydi
Jarayonli yondashuv	Yangi texnologiya va biznes-jarayonlar	Transformatsiyani baholaydi	Barqaror yakuniy samara cheklangan
Smart Tourism yondashuvi	Platforma, data, AI, mobil servis	Raqamli transformatsiyani chuqur ochadi	Raqamli bo'lmagan innovatsiyalar chetda qolishi mumkin
Barqarorlik yondashuvi	Iqtisodiy, ijtimoiy, ekologik ta'sir	Uzoq muddatli samara hisobga olinadi	Innovatsion faollikni bevosita o'lchash qiyin
Taklif etilayotgan integrallashgan yondashuv	Resurs + salohiyat + transformatsiya + natija + barqaror samara	To'liq innovatsion sikl va diagnostika	Ko'proq ma'lumot va asoslangan vaznlar talab etadi

2-jadval qiyosi mavjud metodologik yondashuvlarning har biri innovatsion rivojlanishning muayyan tomonini yaxshi aks ettirishini, biroq ularning hech biri alohida holda to'liq siklni qamrab olmasligini ko'rsatadi. Resurs yondashuvi "nima mavjud?" savoliga, jarayonli yondashuv "qanday o'zgarish yuz bermoqda?" savoliga, natijaviy yondashuv esa "nima olindi?" savoliga javob beradi.

Smart Tourism yondashuvi bugungi sharoitda alohida ahamiyatga ega, chunki O'zbekistonda yagona raqamli turizm platformalari, analitik dashboardlar, AI/AR/VR yechimlari va

xalqaro raqamli sotuv kanallari bo'yicha tashabbuslar kengaymoqda. Biroq turizm innovatsiyasini faqat raqamli texnologiyalarga tenglashtirish tashkiliy, marketing, mahsulot va ekologik innovatsiyalarni yetarlicha aks ettirmaydi.

Shu sababli taklif etilayotgan yondashuvning asosiy farqi turizm innovatsiyasini resursdan barqaror samaragacha bo'lgan yagona transformatsion tizim sifatida ko'rishidir. Bu yondashuv yuqori natijaning qaysi bo'g'in hisobiga shakllanganini va qaysi bo'g'in keyingi o'sishni cheklayotganini aniqlashga xizmat qiladi.

3-rasm. Turizm sohasining innovatsion rivojlanishini baholashning takomillashtirilgan metodologik modeli

3-rasmdagi model besh ketma-ket metodologik qatlamni birlashtiradi. Birinchi qatlam – innovatsion resurslar – moliyaviy, texnologik, kadr va infratuzilmaviy bazani ifodalaydi. Ikkinchi qatlam ushbu resurslardan foydalanish qobiliyatini, ya'ni innovatsion salohiyatni tavsiflaydi. Aynan shu yerda raqamli kompetensiya, hamkorlik, ma'lumotlardan foydalanish va startap faolligi hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Uchinchi qatlamda resurs va salohiyat real transformatsiyaga aylanadi: raqamlashtirish, AI, Smart Tourism, yangi biznes modellari va boshqaruv jarayonlari joriy qilinadi. To'rtinchi qatlamda turist uchun yangi qiymat – mahsulot, xizmat sifati, turist tajribasi,

eksport va bozor qamrovi – yuzaga keladi. Beshinchi qatlam esa natijaning barqarorligini, ya'ni raqobatbardoshlik, unumdorlik, ekologik va hududiy samarani baholaydi.

Modelning metodologik yangiligi shundaki, u innovatsion rivojlanishni mavjud resurslar yig'indisi emas, ularning ketma-ket transformatsiya samaradorligi sifatida talqin qiladi. Masalan, raqamli infratuzilma yuqori, biroq korxonalarining raqamli kompetensiyasi past bo'lsa, resurs-salohiyat o'tishida uzilish mavjud bo'ladi. Xuddi shuningdek, ko'plab raqamli servislar joriy qilingan bo'lsa-yu, turist qoniqishi yoki iqtisodiy qaytim oshmasa, transformatsiya-natija bo'g'ini zaif deb baholanadi.

3-jadval

Turizm sohasining innovatsion rivojlanish darajasini baholash ko'rsatkichlari tizimi

Blok	Tavsiya etiladigan asosiy indikatorlar
Raqamlashtirish	Onlayn bronlash ulushi; raqamli sotuv kanallari; CRM/ERP; AI/Big Data qo'llanishi
Innovatsion infratuzilma	Internet sifati; raqamli to'lovlar; ochiq data; smart-destinatsiya elementlari
Inson kapitali	Raqamli kompetensiya; malaka oshirish qamrovi; innovatsion loyihalarda xodimlar ishtiroki
Turistik mahsulot innovatsiyasi	Yangi mahsulotlar ulushi; VR/AR va raqamli gidlar; personalizatsiya; yangi marshrutlar
Investitsion faollik	Innovatsiyaga investitsiya; turizm startaplari; subsidiya va xususiy sarmoya
Ekologik barqarorlik	Energiya/suv samaradorligi; chiqindi boshqaruvi; yashil sertifikat va amaliyotlar
Iqtisodiy natijadorlik	Turistlar oqimi; xizmat eksporti; real daromad; bandlik; takroriy tashrif

3-jadvaldagi ko'rsatkichlar tizimi innovatsion rivojlanishning sabab va natija omillarini birgalikda qamrab oladi. Dastlabki oltita blok innovatsion rivojlanishning shakllanish mexanizmini, yettinchi blok esa uning iqtisodiy natijasini ifodalaydi. Bu ajratish muhim, chunki yuqori iqtisodiy natija har doim ham yuqori innovatsion salohiyat bilan bog'liq bo'lmasligi mumkin.

Raqamlashtirish va innovatsion infratuzilma alohida bloklarga ajratildi. Birinchisi korxona va xizmat darajasidagi real foydalanishni, ikkinchisi esa undan

foydalanish imkonini beruvchi tashqi muhitni ifodalaydi. Shu tariqa internet yoki platformaning mavjudligi bilan undan samarali foydalanish o'rtasidagi metodologik farq saqlanadi.

Inson kapitali blokining kiritilishi texnologik innovatsiyaning inson omiliga bog'liqligini aks ettiradi. AI, CRM yoki analitik platforma mavjud bo'lishi mumkin, biroq xodimning uni ishlatish, ma'lumotni talqin qilish va turist bilan xizmat jarayoniga integratsiyalash kompetensiyasi bo'lmasa, texnologik investitsiyaning qaytimi cheklanadi.

Tourism Innovation Development Index (TIDI)ni shakllantirish mexanizmi

$$TIDI = \sum (w_i \times S_i), \quad \sum w_i = 1$$

S_i — blok subindeksi; w_i — tegishli vazn koeffitsiyenti.

4-rasm. Tourism Innovation Development Index (TIDI)ni shakllantirish mexanizmi

4-rasm TIDI hisoblash jarayonini olti bosqichda ifodalaydi. Birinchi bosqichda yettita blok bo'yicha indikatorlar shakllantiriladi. Ikkinchi bosqichda ular 0–1 diapazoniga normalizatsiya qilinadi. Uchinchi bosqichda har bir blokning subindeksi hisoblanadi, to'rtinchi bosqichda vazn koeffitsiyentlari qo'llanadi va beshinchi bosqichda yakuniy TIDI aniqlanadi. Oltinchi bosqich indeksni shunchaki reyting tuzish uchun emas, diagnostika uchun ishlatishni nazarda tutadi.

TIDI ning umumiy formulasi quyidagicha ifodalanadi: $TIDI = \sum(w_i \times S_i)$, bunda S_i – i-blokning

normalizatsiyalangan subindeksi, w_i – uning vazn koeffitsiyenti, $\sum w_i = 1$. Dastlabki sinovlarda teng vaznlardan foydalanish mumkin, biroq ilmiy-amaliy joriy etishda vaznlar ekspert baholash va statistik tekshiruv bilan asoslanishi lozim.

Metodikaning asosiy ustunligi yakuniy indeks bilan birga subindekslarni ham saqlashidir. Agar umumiy TIDI o'rtacha bo'lsa, boshqaruv qarori uchun aynan qaysi blok – masalan, inson kapitali, mahsulot innovatsiyasi yoki ekologik barqarorlik – natijani cheklayotganini bilish muhim. Shu sababli indeksning diagnostik funksiyasi reyting funksiyasidan ustun turadi.

4-jadval

TIDI integral indeksini diagnostik talqin qilish uchun tavsiya etiladigan shkala

TIDI oralig'i	Daraja	Mazmuni	Boshqaruv ustuvorligi
0,00-0,20	Boshlang'ich	Innovatsion resurs va amaliyotlar juda cheklangan	Bazaviy infratuzilma va kompetensiyalarni shakllantirish
0,21-0,40	Past	Ayrim innovatsiyalar mavjud, tizimlilik zaif	Raqamlashtirish va kadrlar salohiyatini kengaytirish
0,41-0,60	O'rta	Asosiy elementlar mavjud, bloklar o'rtasida nomutanosiblik bor	Zaif subindekslar bo'yicha maqsadli intervensiya
0,61-0,80	Yuqori	Innovatsion jarayonlar tizimli, natija barqaror	Integratsiya, eksport va smart-destinatsiya yechimlari
0,81-1,00	Ilg'or	Yuqori integratsiya va barqaror innovatsion samara	Global benchmark va yangi texnologik frontier

4-jadvaldagi chegaralar konseptual diagnostik shkala sifatida taklif etiladi; ular empirik taqsimot shakllangach kvantil, klaster yoki benchmark usullari asosida qayta kalibrlanishi lozim. Shu sababli mazkur shkala hududlarni qat'iy reytinglashdan ko'ra, boshqaruv muammosining darajasini aniqlash vositasi sifatida qaraladi. Past indeks holatida asosiy vazifa murakkab AI yechimlarini joriy etish emas, bazaviy raqamli infratuzilma, ma'lumotlar sifati

va xodimlar kompetensiyasini shakllantirish bo'ladi. O'rta darajada esa umumiy resurs yetishmasligidan ko'ra bloklar o'rtasidagi nomutanosiblik muhimlashadi. Yuqori darajada integratsiya, ma'lumotlar almashinuvi, personalizatsiya va eksport bozorlariga chiqish ustuvor bo'ladi. Bu yondashuv bir xil siyosatni barcha hududlarga tatbiq etishdan voz kechib, diagnostik natijaga mos differensial boshqaruv choralari tanlash imkonini beradi.

5-jadval

O'zbekistonda turizmning innovatsion rivojlanishini jadallashtirish
yo'nalishlari

Yo'nalish	Muammo	Taklif etiladigan mexanizm	Mas'ul subyekt	Muddat	Kutiladigan natija
Statistik baza	Turizm innovatsiyalari bo'yicha alohida indikatorlar yetishmasligi	Milliy turizm platformasida innovatsion statistika moduli va ochiq dashboard	Turizm qo'mitasi, Milliy statistika qo'mitasi	1-2 yil	TIDI uchun muntazam data bazasi
Raqamlash tirish	Korxonalar o'rtasida raqamli yetuklik tafovuti	Raqamli audit, CRM/ERP va AI bo'yicha modul qo'llab-quvvatlash	Turizm qo'mitasi, IT hamkorlar	1-3 yil	Operatsion samaradorlik va personalizatsiya
Inson kapitali	Yangi texnologiyalarni qo'llash kompetensiyasi cheklangan	Mikro-o'qitish, sertifikatlash va amaliy laboratoriyalar	OTMLar, kasbiy ta'lim, biznes	1-3 yil	Texnologik investitsiya qaytimi oshishi
Startup ekotizimi	Yangi mahsulotlarni tijoratlashtirish qiyin	Subsidyalar, akseleratsiya, pilot hududlar va testbed	Turizm qo'mitasi, moliya institutlari	1-3 yil	Yangi turistik mahsulotlar
Smart destinatsiya	Data va servislar parchalanishi	Hududiy platformalarni yagona arxitekturaga integratsiya qilish	Hududiy hokimliklar, Turizm qo'mitasi	2-4 yil	Yagona turist tajribasi
Yashil innovatsiya	Ekologik indikatorlar boshqaruvga kam integratsiyalashgan	Resurs samaradorligi va yashil sertifikatlash mezonlari	Turizm qo'mitasi, ekologiya organlari	2-5 yil	Barqaror va resurs tejamkor turizm

5-jadvaldagi takliflar metodologik baholashni amaliy boshqaruv bilan bog'laydi. Birinchi ustuvorlik statistik bazani kengaytirishdir. Innovatsion rivojlanishni o'lchash uchun korxonalarning raqamli yetukligi, yangi mahsulotlar, texnologik investitsiyalar, xodimlar kompetensiyasi va yashil amaliyotlari bo'yicha muntazam ma'lumot zarur.

2026-yilda Milliy turizm yagona platformasi doirasida analitik dashboard va ochiq statistik baza yaratish rejalari, shuningdek turizm startaplari innovatsion xizmat va texnologiyalar uchun subsidiya mexanizmining ishga tushirilishi taklif etilayotgan

metodikaning institutsional jihatdan amalga oshirilishi uchun qulay sharoit yaratadi. Bunda TIDI davlat dasturlarining natijasini o'lchash uchun monitoring instrumenti sifatida ham qo'llanishi mumkin.

Raqamlashtirish va inson kapitali parallel amalga oshirilishi lozim. Faqat texnologiya xarid qilish yoki faqat xodimlarni o'qitish alohida holda yetarli emas. Texnologik yechim, ish jarayoni va kompetensiya bir paket sifatida joriy etilgandagina innovatsiyaning iqtisodiy qaytimi oshadi. Smart-destinatsiya va yashil innovatsiya yo'nalishlari o'rta muddatli bosqichda hududiy integratsiyani talab qiladi.

Xulosa va takliflar

Birinchidan, turizmning innovatsion rivojlanishini faqat turistlar soni, xizmatlar hajmi yoki joylashtirish quvvatlari bilan baholash metodologik jihatdan yetarli emas. Ushbu ko'rsatkichlar yakuniy natijani aks ettiradi, biroq natijani yaratgan innovatsion salohiyat va transformatsiya jarayonlarini ochib bermaydi.

Ikkinchidan, 2021-2025-yillarda O'zbekiston turizm sektorida jadal miqdoriy kengayish kuzatildi: xorijiy turistlar oqimi qariyb 6,5 marta, mehmonxona va shunga o'xshash joylashtirish vositalaridagi joylar 2,03 marta, ularda joylashtirilgan tashrif buyuruvchilar 2,78 marta, yashash va ovqatlanish xizmatlari hajmi esa 3,16 marta oshdi. Bu innovatsion

transformatsiya uchun bozor bazasining sezilarli kengayganini ko'rsatadi.

Uchinchidan, turizm innovatsiyalarini baholash uchun yettita blok – raqamlashtirish, innovatsion infratuzilma, inson kapitali, turistik mahsulot innovatsiyasi, investitsion faollik, ekologik barqarorlik va iqtisodiy natijadorlik – asosida ko'rsatkichlar tizimi taklif etildi.

To'rtinchidan, tadqiqotning asosiy metodologik yangiligi "innovatsion resurs – innovatsion salohiyat – transformatsiya jarayoni – innovatsion natija – barqaror samara" zanjirida ifodalandi. Ushbu yondashuv resurslarning mavjudligini emas, ularning yangi turistik qiymat va barqaror iqtisodiy samaraga aylanish qobiliyatini baholashga imkon beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Hjalager A.-M. A review of innovation research in tourism // *Tourism Management*. – 2010. – Vol. 31, No. 1. – P. 1-12.
2. Orfila-Sintes F., Mattsson J. Innovation behavior in the hotel industry // *Omega*. – 2009. – Vol. 37, No. 2. – P. 380-394.
3. Camisón C., Monfort-Mir V. M. Measuring innovation in tourism from the Schumpeterian and the dynamic-capabilities perspectives // *Tourism Management*. – 2012. – Vol. 33, No. 4. – P. 776–789.
4. Gretzel U., Sigala M., Xiang Z., Koo C. Smart tourism: foundations and developments // *Electronic Markets*. – 2015. – Vol. 25. – P. 179-188.
5. Exploring digital innovation in smart tourism destinations: insights from 31 premier tourist cities in digital China // *Tourism Review*. – 2024. – Vol. 80, No. 3. – P. 681–709. DOI: 10.1108/TR-07-2023-0468.
6. UN Tourism. World Tourism Barometer. – Madrid: UN Tourism, 2025.
7. OECD. Tourism Trends and Policies 2024. – Paris: OECD Publishing, 2024.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 15-maydagi PF-87-son Farmoni "2025–2026-yillarda sayyohlar oqimini keskin ko'paytirish va turistik xizmatlar ko'lamini jadal kengaytirish orqali turizmning iqtisodiyotdagi o'rni va ahamiyatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida". – Lex.uz.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 16-fevraldagi PF-21-son Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston – 2030" strategiyasining yangilangan maqsadlari.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 30-apreldagi PQ-161-son qarori "Hududlarda turizm infratuzilmasini jadal rivojlantirish va sohada loyiha boshqaruvi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida".

CONTENTS

1	Shakarov Davron Ulashboyevich	4-14
	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA QURILISH XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY JIHATLARI	
2	Aminov Jonibek Boxodirovich	15-22
	TURISTIK XIZMATLARNING IQTISODIY MAZMUNI VA HUDUDIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	
3	Sa'dullaev Behzod Sodiq o'g'li	23-30
	RAQAMLI INFRATUZILMA VA INSON KAPITALINING RIVOJLANISH TAHLILI	
4	Xasanov Axmadjon Shodiyarovich	31-38
	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY RESURLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	
5	Sultonov Mexriddin Zuxriddin o'g'li	39-45
	GASTRONOMIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI (FARG'ONA TURISTIK MINTAQASI MISOLIDA)	
6	Toshxujayev Mustafaxon Abduvosi o'g'li	46-50
	O'ZBEKISTON HUDUDIY TURIZM RESURLARINING XIZMAT KO'RSATISH SOHASI BARQAROR O'SISHIGA HISSASI	
7	Ulug'muradova Nodira Berdimuradovna	51-59
	KICHIK BIZNESDA MEHNAT MUNOSABATLARINI INSTITUTIONAL TRANSFORMATSIYALASHNING MODULLI MEKANIZMI	
8	Yuldashev Shamsiddin Qiyamiddinovich, Bozorov Azizbek Alisher o'g'li	60-67
	MAMLAKAT IQTISODIY BARQARORLIGINI OSHIRISHDA EKSPORT DIVERSIFIKATSIYASINING ROLI	
9	Pardaev Mamayunus Qarshiboevich, Usmonov Behruz Sharofiddin o'g'li	68-76
	KORXONALARDA KOMPENSATSIYA VA IMTIYOZLAR PAKETINING MEHNAT UNUMDORLIGIGA TA'SIRINI IQTISODIY-STATISTIK BAHOLASH	
10	Zhao Yi	77-89
	HOW DIGITIZATION BRIDGES THE SERVICE ECONOMY WITH THE GREEN ECONOMY IN SUSTAINABLE TOURISM	
11	Shakarov Zafar Gafforovich	90-98
	MEHNAT MOBILIGINING IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANISH JARAYONLARIGA TA'SIRINI BAHOLASH	
12	B.B.Himmatova	99-108
	ULGURJI SAVDO XIZMATLARINING IQTISODIY MOHIYATI, XUSUSIYATLARI VA XIZMATLAR SOHASIDAGI O'RNI	
13	Xomitov Komiljon Zoitovich	109-117
	QISHLOQ HUDUDLARIDA AHOLINI NORASMIY ISH BILAN BANDLIK DARAJASINI KAMAYTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	
14	Талимова Л.А., Давлатова М.П., Расулов З.Ж.	118-125
	СТИМУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ. ОПЫТ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН	
15	Safin Farid Gubaydullayevich, Porsayev Ganidjan Muxamedovich, Qobulov Dilshod Qodir o'g'li	126-134
	QIYOSIY YONDASHUV BILAN OBYEKT QIYMATINI BAHOLASHNING ISHONCHLILIGI VA ANIQLIGI MASALASI	

16	Xudayberganov Zoxidjon Djurakulovich	135-144
	AXBOROT XIZMATLARI BOZORINING IQTISODIY TABIATI VA RAQOBAT XUSUSIYATLARI	
17	Karimova Aziza Maxomadrizoyevna, Sindarov Shuxrat Keldiyorovich	145-154
	TIJORAT BANKLARINING ISLOMIY DARCHALARIDA MIJOZLAR MABLAG'LARINI JALB QILISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	
18	Murodov Alisher Murodjon o'g'li	155-159
	DAVLAT INSTITUTLARI VA IQTISODIY BARQARORLIK	
19	Haydarov Jamol Kamol o'g'li	160-171
	KORXONALARDA ZAMONAVIY XIZMATLARNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-IQTISODIY AHAMIYATI, MOHIYATI VA TAMOYILLARI	
20	Rustamov Abulqosim Musoqul o'g'li	172-183
	O'ZBEKISTON MOLIYA BOZORIDA XALQARO KREDIT MUNOSABATLARINING RIVOJLANISHI VA IQTISODIY BARQARORLIK KO'RSATKICHLARI	
21	Nafasov Ruslan Uraljon o'g'li	184-193
	SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RAQAMLI TIBBIY XIZMATLAR EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH	
22	Jalolova Saodat Ziyavaddinovna	194-200
	XIZMAT KO'RSATISH SOHASIGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISHNI RAG'BATLANTIRISH MEKANIZMLARI	
23	Qudratov Navro'z Abdulla o'g'li	201-213
	QURILISH XIZMATLARI SAMARADORLIGI VA SIFATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	
24	Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	214-222
	RIVOJLANAYOTGAN VA BOZOR IQTISODIYOTIGA O'TAYOTGAN MAMLAKATLARDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARINING UGLEROD INTENSIVLIGIGA TA'SIRINI ENERGIYA INTENSIVLIGI DARAJALARI BO'YICHA PANEL EKONOMETRIK BAHOLASH	
25	Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	223-233
	O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISH DARAJASINI BAHOLASHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	
26	Hu Ying	234-241
	A STUDY ON THE INTEGRATED DEVELOPMENT MODEL OF DESERT TOURISM IN ARID REGIONS: A CASE STUDY BASED ON THE MUTETAR DESERT SCENIC AREA	
27	Abduazizov Bektosh Mamarayim o'g'li	242-252
	O'ZBEKISTON XUSUSIY SEKTORIDA MEHNATGA TALAB VA BANDLIK DINAMIKASI	
28	Erbo'tayev Azimjon Qaxromon o'g'li	253-264
	AGROTURISTIK XIZMATLAR BOZORINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	
29	Xalbayev Shaxriyor Abdullayevich	265-272
	TURIZM KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI BOSHQARISH VA RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI	
30	Rasulov Zokir Jakhongirovich, Aymukhamedov Begzad Sultanbek ugli, Davlatova Madinabonu Pulat kizi	273-280
	BUSINESS PLANNING IN THE NEW ECONOMY OF UZBEKISTAN: INSTITUTIONAL SHIFTS, MACROECONOMIC CONSTRAINTS AND AN ADAPTIVE PLANNING FRAMEWORK	